

Grad var til Stede som tidligere. Havebrugskursuset er derimod stadig blevet fortsat. Det afholdes paa Vilvorde. Deltagere ere ikke mange, men det er blevet noget fornyet ved den Interesse, der er opstaaet for Anlæg af Skolehave. Noget af Undervisningen gives ude paa Christianshavn. Der blev i 1894 oprettet et Kursus for Lærere og Lærerhustruer i Havesagers Opbevaring og Anvendelse, Syltning og Henkogning. Dette bestaar ogsaa fremdeles og er blevet flyttet ud til Holte Husholdningsskole.

Forholdet er altsaa saaledes for Tiden, at Havebrugskursuset for Lærere fortsættes og ligesaa Kursuset i Havesagers Anvendelse, men Landbrugskursuset er nedlagt fra og med 1909. Som jeg sagde før, hænger dette sidste ganske sikkert sammen med, at vor Tids Lærere ikke ere saa tilbøjelige til at dyrke deres Jordlod, som de ældre Lærere vare, den sælges bort. Det er min Tro, at den Tid vil komme, da Lærerne ville komme til at fortryde, at det gaar saadan. Det vil sikkert blive et økonomisk Tab for dem og bl. a. ogsaa blive til Skade for deres Børns sunde Udvikling. Jeg har desuden den Tro, at denne Bevægelse i Retning af Bortsalg af Skolelodder vil i nogen Grad svække Lærernes Indflydelse paa Befolkningen. Lærerne leve nemlig efter min Mening i en Indbildning, hvis de tro, at det vilde hjælpe dem, om de fik lært et Par Sprog, at de saa vilde stige i Indflydelse og i Befolkningens Agtelse, Anseelse og Tillid. Det tror jeg slet ikke vil blive Tilfældet. De ville derved kun opnaa, at de borgerligt set komme til at staa lige med og faa lige saa ringe Indflydelse paa Befolkningen som f. Eks. Præsterne. Det har nemlig været Lærernes Fortrin, at de have staaet i et anderledes nært Forhold til Befolkningen end hine, have anderledes kendt Befolkningens Levevis og Vilkaar, og det er Grunden til den Tillid, de have nydt, og den store Indflydelse, de virkelig have øvet paa Bondestandens Fremgang.

Men skønt dette Forhold er forandret, er der dog endnu mange Lærere, der have Interesse for at dyrke den danske Jord og dyrke den godt, og som ogsaa have Lyst til at være med til at lære andre det. De Kursus, som bleve holdte herinde for Lærere, fandt Lærerne for lange. Det er deres Ønske at faa afholdt kortere Kursus, 8—14 Dages Kursus, og faa dem noget nærmere ved deres Hjem. De have ønsket at faa saadanne Kursus holdte paa de dertil anerkendte Skoler, Landbrugsskoler og Havebrugsskoler. Det skulde de hjælpes til, saa

at de kunde gøre den Undervisning, de have modtaget i Fag som Landbrug, Regnskabsføring og Havebrug, frugtbringende i den hjemlige Kreds. Der trænges mange Steder til saadanne billige Lærerkrafter, og denne Undervisning vil i mange Tilfælde være en god Anvendelse af Vinteraftenerne. Der er ogsaa andre end Lærerne, der kunde give sig af med at give denne Undervisning, ogsaa de skulde have nogen Støtte dertil. Derfor er det, jeg tillader mig at foreslaa, at indtil 5,000 Kr. skulde anvendes til dette Formaal. Jeg tror, det vil gøre megen Gavn; men for Tiden have vi jo ingen Penge dertil. Jeg skal bemærke, at jeg mener, det ikke vil være heldigt, om denne Undervisning blev spredt altfor meget. Den skulde helst samles, f. Eks. paa en enkelt Landbrugsskole og en enkelt Havebrugsskole i Jylland og ligeledes en Skole af hver Slags paa Øerne.

Jeg skal med disse Ord tillade mig at anbefale det Ændringsforslag, jeg har stillet, og som altsaa gaar ud paa, at Bevillingen overflyttes fra Justitsministeriet til Landbrugsministeriet, og at det Beløb, som jeg har nævnt, maatte faa den her omtalte Anvendelse, idet jeg mener, at man fra Lovgivningsmagtens Side derved vedtager en fornuftig Anvendelse af Beløbet, og at man med Tryghed kan overlade denne Administration til de Udvalg, der ere nedsatte i Henhold til Loven om Landbrugskursus af 8. Maj 1908.

J. Frederiksen: Jeg vil gerne have Lov til at gøre et Par Bemærkninger til den Tale, som for et Øjeblik siden blev holdt af det ærede Medlem fra Sakskøbing (Rørdam). Den Sag, han omtalte, maa have grebet ham meget dybt, siden han gik saa stærkt op i dette Emne, at han endog paadrog sig en Tilrettevisning fra Formanden. Jeg tror dog, at det ærede Medlem skyder en Del over Maalet ved at angribe Sindssygeanstalten ved Sakskøbing saaledes, som han har gjort. Den Fremstilling, han gav, har ikke ret meget med Virkeligheden at gøre, i alt Fald ikke set fra et Lægmandsstandpunkt. Jeg har kendt denne Anstalt, saa længe jeg kan huske. I de sidste 20 Aar er jeg kommen der ikke saa faa Gange hvert Aar, og jeg har aldrig fundet, at noget som det, det ærede Medlem har omtalt, har fundet Sted. Han maa jo vide, hvad han antagelig ogsaa ved, men i sin Ivrighed rent overser, at Maribo Amts Sindssygeanstalt er oprettet i Aaret 1865. Den Gang og i mange Aar og formentlig ogsaa